

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА МУЗЕЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кваліфікаційна робота

на тему:

“ПРОЕКТ МУЗЕЙНОЇ ВИСТАВКИ “УКРАЇНСЬКЕ НАЇВНЕ
МИСТЕЦТВО (КІНЕЦЬ ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.)”

Здобувача вищої освіти
першого освітнього рівня (бакалавр)
спеціальності 027 «Музеєзнавство
пам’яткознавство»
освітньої програми «Культурна спадщина
та пам’яткоохоронна діяльність»

Режевської Надії Миколаївни

Науковий керівник: доцент доктор
філософських наук

Сошніков Андрій Олександрович

Рецензент: доктор істор. наук професор,
головний науковий співробітник Інституту

сходознавства ім. А. Ю. Кримського

Національної академії наук України

Олег Борисович Бубенок

Харків – 2024

Харківська державна академія культури

Факультет: Культурології та соціальних комунікацій

Кафедра: музейно-туристичної діяльності

Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр

Напрямок підготовки: 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»
(шифр і назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
А. ЩЕРБАНЬ

“ ___ ” _____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

РЕЖЕВСЬКА НАДІЯ МИКОЛАЇВНА

1. Тема роботи: **“Проект музейної виставки “Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)”**

“The project of the museum exhibition “Ukrainian naive art (end of the 19th – beginning of the 20th century)”

Керівник роботи – доцент, доктор філософських наук Сошніков Андрій Олександрович

затверджений засіданням кафедри, протокол № _____ від _____ року

2. Строк подання студентом роботи – травень-червень 2024 р.

3. Зміст дипломної роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

ВСТУП

РОЗДІЛ I. Розширена тематична структура музейної виставки “Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)”

1.1 Ідейний задум та «наскрізна проблематика»

1.2 Архітектурно-художнє рішення

1.3 Розширена тематична структура

РОЗДІЛ II. Експериментальна розробка “Наївне мистецтво: Особливості стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка” на базі виставки “Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)”

2.1 Методична екскурсія

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

ПЕРЕЛІК ДОДАТКІВ

ДОДАТКИ

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної Роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір та затвердження теми дипломної роботи	вересень	
2.	Виявлення та вивчення літератури з теми дипломної роботи	жовтень- листопад	
3.	Написання тексту I розділу дипломної роботи	грудень	
4.	Написання тексту II розділу дипломної роботи	січень	
5.	Збір емпіричного матеріалу з теми дослідження, його опрацювання, опис	лютий- березень	
6.	Написання висновків, оформлення роботи, її передзахист на кафедрі	квітень- травень	
7.	Підготовка презентації та захист дипломної роботи	червень	

Студент

Режевська Н.М

Керівник роботи

Сошніков А.О

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ І. РОЗШИРЕНА ТЕМАТИЧНА СТРУКТУРА МУЗЕЙНОЇ ВИСТАВКИ “УКРАЇНСЬКЕ НАЇВНЕ МИСТЕЦТВО (КІНЕЦЬ ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.)”	13
1.1. Ідейний задум та «наскрізна проблематика»	13
1.2. Архітектурно-художнє рішення.....	13
1.3. Розширена тематична структура.....	14
РОЗДІЛ ІІ. ЕКСКУРСІЙНА РОЗРОБКА “НАЇВНЕ МИСТЕЦТВО: ОСОБЛИВОСТІ СТИЛЮ О. СЕМЕРНІ, П. РАЙКО ТА Н. ДРОВНЯКА” НА БАЗІ ВИСТАВКИ “УКРАЇНСЬКЕ НАЇВНЕ МИСТЕЦТВО (КІНЕЦЬ ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.)”	17
2.1. Методична екскурсія	17
ВИСНОВОК	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ	40

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота “Проект музейної виставки “українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)”

Студентки факультету КТСК, спеціальність 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»
Режевської Надії Миколаївни

Науковий керівник: доцент, доктор філософських наук Сошніков Андрій
Олександрович

У даному дипломному проекті за допомогою музейних засобів розкрито специфіку розвитку та становлення наївного мистецтва в Україні кінця XIX – першої половини XX століття. Дана експозиція за профілем є художньо-меморіальна, за типом – класична з елементами скансену, за призначенням – основна, навчальна та для фахівців; за тривалістю роботи – постійна; за способом демонстрації – стаціонарна. За способом інтерпретації експозиційних матеріалів обрано тематичний та образно-сюжетний методи. Принцип побудови експозиції комплексно-тематичний. В експозиції застосовані такі жанрові форми як експозиційний нарис та експозиційне дослідження. Експозиція складається з двох розділів та чотирьох тем, присвячених розкриттю видів та стилів представників українського наївного мистецтва кінця XIX – першої половини XX ст. Визначено такі основні наскрізні проблеми як: 1. Загальна характеристика наївного мистецтва. 2. Специфіка українського наївного мистецтва. 3. Проблеми музеєфікації творів наївного мистецтва. Експозиція забезпечена унікальними та раритетними експонатами. Розроблені рекомендації для створення архітектурно-художнього образу нової експозиції. Розроблено тематико-експозиційний план музейної експозиції, який налічує 42 позиції. Результати даної дипломної роботи можуть бути використані при розбудові виставок та постійних стаціонарних музейних експозицій, присвячених дослідженій у цій роботі науковій тематиці. Також підготовлено методичну екскурсію “Наївне мистецтво: особливості стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка”, що складається з двох тем та є внутрішньомузейною, оглядовою, навчальною й виступає як екскурсія-лекція. Тривалість екскурсії складає 45 хвилин, які розраховані на студентів-мистецтвознавців, істориків, культурологів та профільних музейних працівників. Результати даного музейного проекту можуть бути задіяні при розбудові виставок, банерів та постійних стаціонарних музейних експозицій, присвячених дослідженій у цій роботі науковій тематиці.

Ключові слова: музей, музейна експозиція, музейний експонат, музейна комунікація, музейна екскурсія, наївне мистецтво

ABSTRACT

This is “The project of the museum exhibition “Ukrainian naive art (end of the 19th – beginning of the 20th century)”

Student of the faculty KTSK faculty, specialty 027 “Museum studies, monument studies” by Nadezhda Nikolaevna Rezhevskaya

Scientific supervisor: Doctor of Philosophy, Associate Professor Andrey Aleksandrovich Soshnikov

In this diploma project, with the help of museum funds, the specifics of the development and formation of naive art in Ukraine at the end of the 19th – beginning of the 20th century are revealed. This exhibition is artistic and memorial in profile, classical in type with elements of skansen, and intended for basic, educational and for specialists; by duration of work - constant; according to the method of demonstration - stationary. According to the method of interpreting the exhibition materials, thematic and figurative-plot methods were chosen. The principle of construction of the exhibition is complex and thematic. The exhibition uses such genre forms as expositional essay and expositional research. The exhibition consists of two sections and four topics dedicated to revealing the types and styles of representatives of Ukrainian naive art at the end of the 19th – beginning of the 20th centuries. The following main cross-cutting problems have been identified: 1. General characteristics of naive art. 2. Specifics of Ukrainian naive art. 3. Problems of museumification of works of naive art. The exhibition is equipped with unique and rare exhibits. Recommendations have been developed for creating an architectural and artistic image of the new exhibition. A thematic and exhibition plan for the museum exhibition has been developed, numbering 42 items. The results of this is can be used in the development of exhibitions and permanent museum displays dedicated to the scientific topics explored in this work. A methodological excursion "Naive art: features of the style of A. Semernya, P. Raiko and N. Drovnyak" has also been prepared, which consists of two topics and is an in-museum, overview, educational and acts as a lecture tour. The duration of the excursion is 45 minutes, designed for art students, historians, cultural experts and specialized museum workers. The results of this museum project can be used in the development of exhibitions, banners, and permanent museum displays dedicated to the scientific topics explored in this work.

Key words: museum, museum exhibition, museum exhibit, museum communication, museum excursion, naive art

ВСТУП

Актуальність дослідження. Мистецтво є важливим елементом культурної спадщини України, і серед різних мистецьких напрямів українського живопису примітивний живопис займає особливе місце. Його розвиток, вивчення та поширення є одним з важливих етапів розквіту українського культурного життя.

Музейний простір є платформою, для взаємодії мистецтва та соціуму в Україні та за її межами. Тому важливо досліджувати та вивчати український примітивний живопис, разом з іншими мистецькими напрямами, та сприяти тим самим, популяризації української культурної спадщини і традицій.

Оскільки український примітивний живопис як одна з форм наївного мистецтва займає чільне місце у загальноєвропейському культурному контексті, доречним і значущим є включення його в експозиційний простір, та розкриття даної теми комунікативними музейними засобами.

Сучасні інтерпретації наївного мистецтва підкреслюють актуальність цього напрямку та його роль у розвитку мистецтва. Багато митців включають елементи наївного живопису у свої роботи, інтегрують його з іншими стилями. Це проявляється у використанні простих ліній, яскравих кольорах, або імітації характерних мотивів наївного живопису. Українські примітивісти у своїх творах часто звертаються до національних традицій.

Хоча не так багато виставок та експозицій, що представляють наївний живопис як самостійний мистецький стиль, наївне мистецтво знаходить широке відображення у різних аспектах сучасного життя, створюючи цікаве поєднання традицій та модерну. Елементи наївного мистецтва можна побачити в поп-культурі, анімації, коміксах, рекламі, а його вплив на сучасні тенденції в графіці та дизайні є очевидним. Всі ці

визначення актуалізують розкриття теми українського наївного мистецтва в музейному експозиційному просторі.

Об'єктом дипломного проекту є розробка цілісної музейної концепції “Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)”.

Предметом проекту є висвітлення музейними засобами унікальності українського наївного живопису та розкриття специфіки творчості його основних представників.

Метою даної роботи є наукове дослідження та розкриття експозиційно-виставковими засобами особливостей важливого компонента української культурної спадщини – наївного мистецтва. Досягнення цієї мети передбачає необхідність постановки і виконання наступних завдань:

- сформулювати генеральну ідею музейного проекту-виставки “Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)”;
- визначити “наскрізну» проблематику”;
- розробити архітектурно-художнє рішення музейного проекту виставки “Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)”;
- підготувати екскурсійний текст “Наївне мистецтво: особливості стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка” на базі виставки “Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)”;

Ступінь наукової розробленості проблеми (джерела та історіографія).

Історичні джерела

У даній роботі були використані доступні джерела інформації, які можна розділити на такі групи: образотворчі джерела і писемні джерела.

Візуальними джерелами є переважно фотографії, що стосуються життя і творчості К. Білокур [10], М. Приймаченко [24], Н. Дровняка [11],

П. Райко [25], О. Семерні [22]. Вони несуть в собі історію їх життя та становлення відомими українськими художниками.

Одним із найцінніших джерел є альбом Россошинської Н. [6], у якому детально розібрано творчість та картини К. Білокур і М. Приймаченко. За допомогою альбому можна простежити та хронологічно розподілити етапи творчого шляху українських майстринь, переглянути збірку колекцій їх робіт, які збереглися у Державному музеї українського народного декоративного мистецтва. У каталозі Афанасьєвої О. [9] представлено роботи П. Райко, що розміщені на стінах її будинку в м. Олешки.

До писемних джерел відносяться спогади з життя, пов'язані з Марією Приймаченко та її братом Федором [24], представлені у книзі Пушкарьова А.. Представлені спогади чудово передають окремі моменти життя художниці, та розкривають її духовний світ. Залучені джерела допомогли у повній мірі розкрити та дослідити процес становлення та розвитку діячів наївного стилю та їх мистецької спадщини.

Історіографія

Використана література досліджує біографію та творчість художників, які присвятили себе українському наївному живопису, і окрім цього розглядає питання створення музейної експозиції та унікальність музейної комунікації. У науковому альманасі Орел Л. [60] містяться цікаві факти пов'язані із постаттю М. Приймаченко, автором розглянуто формування її як художниці, та продемонстровано кілька її робіт. Постать М. Приймаченко розглядається також у роботах Гірник Г. [36] та Шарова І. [84]. У науковій статті Думасенко С., Полякової А. [40] акцент робиться на наївному мистецтві, як частини світового простору, а також окрему увагу приділяється творчості П. Райко. Електронні статті, що стосуються життя та творчості О. Семерні [69], Н. Дровняка [57], М. Приймаченко [76] у повній мірі розкривають особливості наївного мистецтва у працях

художників України. Окремо хочеться звернути увагу на праці Павленка Ю. [72], Русяєвої М. [73], що містять усі данні про Катерину Білокур. У представлених книгах точно описано праці української художниці та її досягнення, що було корисним у написанні даної роботи.

Важливе місце займають праці присвячені розвитку музейної комунікації, які розкривають проблеми соціокультурного-типу у музейному середовищі: методична довідка [46], статті [48; 82]. Окрему увагу хочеться приділити статтям, які розкривають різноманітні аспекти комунікаційного потенціалу музеїв [47; 62; 65]. Вагомий внесок до даної проблематики зроблено в працях, що акцентують увагу на феномені музею в умовах викликів глобалізації, цифровізації, такими авторами як Вербицька П. В [34] та Денисюк Ж. З [37].

Дана робота спирається на дослідження з експозиційної діяльності музеїв, що були здійснені такими авторами як Барановська Н. [32], Велика Л. [33], Рутинський М. Й., Стецюк О. В. [67], Шляхтіна Л. М. [85], Тітінюк Ю. [74;75].

Всі ці матеріали дозволяють нам видіти основні аспекти експозиційно-комунікаційного потенціалу музею, прослідкувати за його розвитком та трансформацією у сучасному світі.

Висвітлення даної теми у музейній діяльності

Є багато музейних установ, які ґрунтовно описують і формують уявлення щодо українського наївного мистецтва та його представників. Хотілось би виділити виставку творів з колекції Окружного музею у Новому Сончі (Польща) [20], виставку у Києві [11], присвячені Никифору Дровняку; виставку присвячену Олесю Семерні «Зачароване колесо життя» у Сокирянському районному музеї [8]; будинок-музей Поліни Райко в Олешках [23]; виставку робіт Марії Приймаченко у Львові [3], Києві [27], Хмельницьку [7] та Тбілісі [2]. Особливу увагу привертають музейні експозиції присвячені Катерині Білокур та її неймовірним

картинам, а саме: виставки та експозиції «Атмосфера Катерини Білокур» [13], «Квіткове розмаїття у творчості Катерини Білокур» [26], «Хочу бути художником» у Києві та ін. Неповторну творчу атмосферу та оригінальні експонати має меморіальний музей-садиба Катерини Білокур [4].

Як соціо-культурне явище наївне мистецтво потребує ширшої музейної та творчої інтерпретації. Зазвичай у виставках та експозиціях відсутній центральний характер, а основний акцент зроблено на одній особистості, у результаті тема становлення та розвитку наївного мистецтва не розкривається у повному обсязі.

Особистий внесок автора даного експозиційного проекту полягає у творчій інтерпретації наукової проблематики музейними засобами і її інтеграції в експозиційний простір, з урахуванням усіх його особливостей.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, 2 розділів, 8 додатків, списку використаних джерел та літератури (85 найменувань). Загальний обсяг роботи – 65 сторінок, основний текст – 24 с.

РОЗДІЛ І. РОЗШИРЕНА ТЕМАТИЧНА СТРУКТУРА

1.1. Ідейний задум

Ідейний задум музейної виставки «Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)» полягає у розкритті, завдяки музейним засобам, особливостей формування і розвитку українського наївного мистецтва у кінці XIX – першій половині XX ст., та його спадщини у музейних колекціях.

Експозиція даного дипломного проекту є: за профілем – художньо-меморіальна, за типом – класична з елементами скансену, за метою – основна, за завданням – навчальна, за призначенням – для фахівців, за тривалістю роботи – постійна; метод побудови – тематичний, образно-сюжетний, принцип побудови – комплексно-тематичний. Коротка тематична структура експозиції має розділи: «Наївне мистецтво як специфічний напрям української художньої творчості», «Творчість Катерини Білокур як синтез вітчизняних та європейських стилів наївного мистецтва.». Розділи мають теми. Для першого розділу це – «Наївне мистецтво: особливості стилю (Олесь Семерня, Поліна Райко, Никифор Дровняк)», «Наївне мистецтво в творчості Марії Приймаченко»; для другого – «Біографія Катерини Білокур», «Творчість Катерини Білокур».

«Наскрізна проблематика»

1. Специфіка наївного мистецтва в Україні;
2. Видатні діячі наївного живопису в Україні;
3. Розкриття особливості українського наївного стилю музейно-експозиційними засобами.

1.2. Архітектурно-художнє рішення музейного проекту «Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)» передбачає виставку, що побудована на базі музею.

Виставка буде розміщена у двох залах, перший з яких складається з двох блоків, які розкриватимуть наївне мистецтво через твори та особисті

речі представників даного стилю, у той час як другий зал слугуватиме приміщенням, яке продемонструє живопис та життя Катерини Білокур, як окремої постаті. Екскурсовод буде одягнений у національний український одяг, тобто вишиванку. Будівля в якій розташовується дана виставка являє собою архітектурну споруду оснащену необхідними для демонстрації музейних експонатів та їх захисту обладнанням.

Форма кожного залу прямокутна. Перший зал розділений за змістом на 2 блоки. Кожний розділ розкриває свою тему.

Музейне обладнання призначене для даної виставки представляють собою банери, закриті вітрини. Технічне оснащення передбачає наявність відео апаратури та мультимедійних програм (анімаційна графіка).

Рішення щодо кольорів використане для створення повноти образу усієї виставки. Стіни першої зали мають світлий голубий колір; другої зали – світлий зелений колір, стеля – класичний білий, на підлозі дерев'яний паркет. Вітрини кожного розділу виконані в своєму кольорі.

У залі використовується штучне освітлення. В самому приміщенні присутнє природне освітлення, але без попадання прямих променів сонця. Освітлювальні прилади надають кращого сприйняття експонатам, і не засвічують окремі предмети, щоб не забрати до них більше уваги.

1.3. Розширена тематична структура

“Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)”

Розділ I. Наївне мистецтво як специфічний напрям української художньої творчості.

Тема 1. Наївне мистецтво: особливості стилю Олесь Семерні

Експонат. Фото. Олесь Семерня вдома “у бур’янах”. Папір, друк. Розмір: 10x15 см.

Експонат. Картина. “Різдво” О. Семерня. Полотно, фарби. Розмір: 70x80 см.

Експонат. Картина. “Дід Молдаван” О. Семерня. Полотно, фарби. Розмір: 70x80 см.

Тема 2. Наївне мистецтво: особливості стилю Поліни Райко

Експонат. Фото. Пелагея Райко з членами центру молодіжних ініціатив "Тотем". Папір, друк. Розмір: 10x15 см.

Експонат. Фото. Пелагея Райко з чоловіком. Папір, друк. Папір, друк. Розмір: 10x15 см.

Експонат. Фото Каталог робіт Поліни Райко. Папір, фарба для друку. Розмір: А4. (Дорога до раю: Каталог робіт/Вступ. ст. О.Афанасьєва, С.Дяченко)

Тема 3. Наївне мистецтво: особливості стилю Никифора Дровняка

Експонат. Фото. Никифор Криницький на ринковій площі в Криниці, репродукція. Папір, друк. 10x15 см.

Експонат. Фото. Пам'ятник Епіфану Дровняку (Никифору) у Криниці, Польща. Папір, друк. Розмір: 10x15 см.

Експонат. Картина. Н. Дровняк "Автопортрет під парасолькою", 1925 30-ті рр. Папір, акварель. Розмір: 20x30 см.

Експонат. Картина. Н. Дровняк "Фабрика доларів", 30-ті рр. Папір, акварель. Розмір: 20x30 см.

Тема 4. Наївне мистецтво в творчості Марії Приймаченко.

Експонат. Фото. Марія Приймаченко. Папір, друк. Розмір: 10x15 см.

Експонат. Фото. Син мисткині Федір Приймаченко з Ганнусею Міхеєвою, 1997 р. Папір, друк. Розмір: 10x15 см.

Експонат. Картина. М. Приймаченко "Павичі", 1936 р. Папір, гуаш. Розмір: 29x40 см.

Експонат. Картина. М. Приймаченко "Гороховий звір", 1977 р. Папір, акварель. Розмір: 29x40 см.

Експонат. Картина. М. Приймаченко "Атомна війна, будь проклята вона!", 1978 р. Папір, гуаш. Розмір: 90x150 см.

Експонат. Банер. Афоризми Приймаченко. Папір, друк. Розмір: 90x150 см.

Експонат. Книга. На довгу згадку Андрію, с. 4–9. Папір, фарба для друку. Розмір: 60x90/16 см.

Розділ II. Творчість Катерини Білокур як синтез вітчизняних та європейських стилів наївного мистецтва.

Тема 1. Біографія Катерини Білокур

Експонат. Фото. Катерина Білокур за роботою в своїй хаті-майстерні. Село Богданівка 1950-ті рр. Папір, друк. Розмір: 10x15 см.

Експонат. Фото. Скульптура Катерини Білокур біля музею. Автор –Іван Білокур. Папір, друк. Розмір: 10x15 см.

Експонат. Рушник з монограмою «К.Б.», вишитий К. Білокур. Тканина, ткацтво, вишивка. Розмір: 190x34 см

Експонат. Сорочка, вишита К. Білокур. Тканина, ткацтво, вишивка.
Розмір: S

Експонат. Стіл К. Білокур. Дерево, токарні роботи. Розмір: 100x60 см

Експонат. Стілець К. Білокур. Дерево, токарні роботи. Розмір:
420x420x970в см

Експонат. Іменна монета номіналом 2 гривні, 2000 р. Метал, лиття. Розмір:
31x2.35 мм

Експонат. Марка України "народний художник", 2000 р. Папір, друк.
Розмір: 26 x 18.5 мм.

Тема 2. Творчість Катерини Білокур

Експонат. Картина. К. Білокур “Колгоспне поле”, 1948- 1949 рр. Полотно, олія. Розмір: 115x97 см.

Експонат. Картина. К. Білокур “Цар Колос”, 1949 р. Полотно, олія. Розмір:
118x88 см.

Експонат. К. Білокур “Автопортрет”, 1957 р. Папір, олівець. Розмір: 63,5x
43,5 см.

Експонат. Картина. К. Білокур “Хата в Богданівці ”, 1955 р. Полотно, олія.
Розмір: 48x49,5 см.

Експонат. Картина. К. Білокур “Букет квітів”, 1960 р. Полотно, олія.
Розмір: 50x40 см.

Експонат. Саморобні пензлі. Дерево, котячий хвіст, фарба. Розмір: 15 см.

Експонат. Саморобна палітра. Скло, фарба. Розмір: 40x31 см.

РОЗДІЛ II. ЕКСКУРСІЙНА РОЗРОБКА “НАЇВНЕ МИСТЕЦТВО: ОСОБЛИВОСТІ СТИЛЮ О. СЕМЕРНІ, П. РАЙКО ТА Н. ДРОВНЯКА” НА БАЗІ ВИСТАВКИ “УКРАЇНСЬКЕ НАЇВНЕ МИСТЕЦТВО (КІНЕЦЬ ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.)”

Нижче наведено приклад методичної екскурсії, яку було обрано шляхом проведення дискусії у фокус-групі (Див. Додаток 3). Попередньо була відібрана фокус група, яка є важливим чинником у обранні теми екскурсії. Дана екскурсія була обрана більшою кількістю осіб, завдяки акценту на українських наївістах, які стали скарбом примітивного живопису України. Увагу зосереджено не на конкретній постаті, а на певній групі митців наївістів. Це робить екскурсію більш цікавою та пізнавальною. Завдяки цьому, ми маємо можливість простежити розвиток українського наїву, за допомогою різноманітним художнім світоглядам митців, що були об’єднанні спільним покликанням – творчістю.

Методична екскурсія

“Наївне мистецтво: особливості стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка”

Методична розробка екскурсії “Наївне мистецтво: особливості стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка” (“Наївне мистецтво як світовий феномен на прикладі стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка”)

Тема 1. Феномен наївного мистецтва.

Тема 2. Наївне мистецтво як специфічний напрям української художньої творчості.

Підтема 1. Олесь Семерня

Підтема 2. Поліна Райко

Підтема 3. Никифор Дровняк (Криницький)

За місцем проведення: внутрішньомузейна

За типом: оглядова

За цільовим призначенням: навчальна

За жанром: екскурсія-лекція

Мета: створити методичну розробку екскурсії “Наївне мистецтво: особливості стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка” на базі 1-го залу виставки: “Українське наївне мистецтво (кінець ХІХ – перша половина ХХ ст.)”.

Технічне обладнання: вітрини, банери

№	Тема Підтема	Місцерозташування Музейного комплексу в експозиції	Перелік експонатів	Текст (у тезовій формі)	Джерела та література	Методичні рекомендації (Включити, Вказати, Звернути увагу)
Початок екскурсії: Доброго дня, шановні екскурсанти, мене звать Режевська Надія Миколаївна, і сьогодні я буду вашим екскурсоводом. Зараз Ви познайомитесь з методичною екскурсією “Наївне мистецтво: особливості стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка”, тож запрошую до виставкової зали, і давайте почнемо мандри у світ наїву.						
1	Тема 1. Феномен наївногомистецтва.	Банер	Текст. Прозора плівка, друк, 90x150 см.	Наївнемистецтво – течіяпримітивізму, доби ХVІІІ–ХХІ ст., щовключає всебе як	[29]	На стінахпроеднані йнаписаний текст для бажаючи

				аматорське мистецтво (живопис, графіку, декоративне мистецтво, скульптуру та архітектуру), так і образотворче мистецтво художників-самоучок.		хвiдвiдати екскурсію без екскурсоводу.
2	Тема 2. Наївне мистецтво як специфічний напрям української художньої творчості.	Банер	Текст. Папір, друк, 90x150 см.	Українське "наївне" мистецтво є унікальним соціокультурним явищем, котрe зародилося в колективній свідомості народу і розвивалося поряд з професійним. Воно має міцні	[55]	На стінах приєднаний написаний текст для бажачих хвiдвiдати екскурсію без екскурсоводу.

				фольклорнікоре рені, тісний зв'язок з народними стецтвом, що визначає його національну сповідність.		
3	Підтема 1. Олесь Семерня	Демонстрація на передньому плані три ни.	1. Біографі чнідані. Прозора плівка, друк 20x30 см.	Текст. Семерня Олександр Федорович народився 2 серпня 1936 р. в с. Миколаївка Запорізької обл. Працюва в з видавництва ми «Молодь» і «А-БА-БА- ГА-ЛА-МА- ГА». Є автором понад 600 картин (виставки в	1.[51] 2.Карт ина “Різдв о” з колекц іїСоки рянськ ого районн ого музею. 3. [37] 4. Картин а “Дід Молда ван” з колекц іїСоки	Зверніть увагу на вітрини, що харак теризую ть життя та творчіст ь митця.

				Музеї архітектури і побуту України, Чернівецькому обласному художньому музеї). Художник - член творчого об'єднання «Прибужжя», «Майстер народної творчості». Помер 6 липня 2012 р. через екологічне захворювання.	рянський районний музей.	
		2.	Картина. «Різдво». Полотно, фарби. 70x80 см.	Християнські мотиви картини «Різдво» передають атмосферу свята та його важливість		

				начення.		
			3. Фото. Олесь Семерня вдома “у бур’янах ” Папір, друк 10x15 см.	Олесь Семернявтіка євідцивілізації ї «в бур’яни», веде мандрівнийсп осібжиття, а згодомповерт ається до України та випадковокуп уєсобіхатинк у в Сокирянах на Буковині.		
			4. Картина. “Дід	Картина передаєбутте вістьжиття разом з йогостримані стю через образ чоловіка з вусами, у сорочці та		

			Молдава н”. Полотно, фарби, 70x80 см.	шапці.		
4	Підтема 2. Поліна Райко	Демонс трація на передн ьомуск лівітри ни; у закриті йвітри ні	1.Біогра фічні дані Прозора плівка, друк 20x30 см.	Текст. Райко ПалагеяАндрі їнанародилас я 15 квітня 1928 р. в м. Олешки Херсонської обл. Почала малювати в 69,5 років. Першікомпоз иції на стінахбудинк уз’явилисяво сени 1998 р. За 4 роки розмалювала свійбудинок і подвір’я. Померла 15 січня 2004 р.	1. [13] 2. [45] 3. [45] 4. [13] 5. [11]	Паперов ий макет будинку максима льно деталізо вано. Каталог робіт зберігаєт ься у закритій вітрині.

				Райко стала відомою завдяки творчій грі пі "Тотем".		
			2. Фото. Пелагея Райко з членами центру молодіжних ініціатив "Тотем". Папір, друк, 10x15 см.	У 22 роки одружилася з Миколою Олексійовичем Райком. Родина мала двох дітей.		
			3. Фото. Пелагея Райко з чоловіком. Папір, друк, 10x15 см.	Сьогодні будинок художниці перебуває у власності канадської родини та охороняється Законом України «Про охорону культурної спадщини».		

			<p>4. Речовий експонат . Паперовий макет Будинку Поліни Райко в Олешках (Херсонська область) Картон, папір, фарба, клеєння, фарбування, бхб м.</p> <p>5. Речовий</p>	<p>“Тотем” в 2005 р. видала каталог ілюстрацій до “Дорога до раю”.</p>		
--	--	--	--	--	--	--

			експонат . Каталог робіт Пол іни Райко. Папір, фарба для друку, А4.			
5	Підтема . Никифор Дровняк (Криницький)	3. Демонс трація на передн ьомуск лівітри ни	1. Біогра фічні дані Прозора плівка, друк 20x30 см.	Текст. Никифор Дровняк наро дився 21 травня 1895 р. в м. Криниця (Лемківщина) . Його талант відкрив україн ський художник Роман Турин. Перша персональна виставка на батьківщині (1949 р.), за	1. [34] 2. [34] 3. Картин а “Автоп ортрет підпар асольк ою” з колекц ії Окруз ного музею у Новом у	Зверніть увагу на вітрини, що харак теризую ть життя та творчіст ь митця.

			<p>нею зарубіжні. Творчаспадщина – майже 40 тисяч тільки збережених робіт. 10 жовтня 1968 р. помирає через сухоти. Митець знятий під час творчого процесу у тому місці, де частіше усього опрацював. У автопортретів ін постає перед нами як митець-живописець за роботою, під кольоро</p> <p>2. Фото. Никифор Криницький на ринковій площі в Криниці, репродукція Папір, друк, 10x15 см.</p>	<p>Сончі // http://surl.li/gkmao 4. Картина «Автопортрет під парасолькою» з колекції Окружного музею у Новому Сончі // http://surl.li/gkmao 5. [53]</p>	
--	--	--	---	---	--

			<p>3. Картина. “Автопортрет під парасолькою”, 1925-30-ті рр. Папір, акварель, 20х30 см.</p>	<p>юпарасолькою. Художник любив малювати різноманітні будівлі та міський простір, щоможна побачити у цій роботі.</p> <p>У пам’ятнику зафіксовано митця за працею, а поряд з ним лежить собака.</p>		
			<p>4. Картина. “Фабрика доларів”, 1930-ті рр. Папір, акварель, 20х30 см.</p>			

			<p>5. Фото. Пам'ятник Епіфану Дровни яку (Никифору) у Криниці, Польща. Папір, друк, 10x15 см.</p>			
<p>Кінець екскурсії: Таким чином, наївне мистецтво мало свій відбиток у житті кожного представника цього стилю. На цьому екскурсія завершується, будь ласка, очікую на ваші запитання. Якщо питань немає, на все добре, до нових зустрічей!</p>						

Усього екскурсія триває 45 хвилин, а її аудиторією виступають студенти-мистецтвознавці, історики, культурологи, профільні музейні працівники.

ВИСНОВКИ

У ході здійснення даної дипломної роботи, отримано наступні результати, а саме сформульовано ідею музейного проекту, яка розглядає основні принципи та становлення українського наївного живопису як окремої ланки примітивного мистецтва, що відграло важливу роль у формуванні художньої культури початку 19-першої половини 20 ст. За допомогою музейних засобів було розкрито творчий потенціал митців та їх значення у історії українського та світового мистецтва.

Експозиція даного дипломного проекту є: за профілем – художньо-меморіальна, за типом – класична з елементами скансену, за метою – основна, за завданням – навчальна, за призначенням – для фахівців, за тривалістю роботи – постійна; метод побудови – тематичний, образно-сюжетний, принцип побудови – комплексно-тематичний. Коротка тематична структура експозиції має розділи: «Наївне мистецтво як специфічний напрям української художньої творчості», «Творчість Катерини Білокур як синтез вітчизняних та європейських стилів наївного мистецтва.». Розділи мають теми. Для першого розділу це – «Наївне мистецтво: особливості стилю (Олесь Семерня, Поліна Райко, Никифор Дровняк)», «Наївне мистецтво в творчості Марії Приймаченко»; для другого – «Біографія Катерини Білокур», «Творчість Катерини Білокур».

Було визначено наскрізну проблематику даного дослідження, яка опирається на особливостях творчості, видатних діячах наївного українського мистецтва, та висвітлює особливості українського наївного стилю, завдяки музейним експозиційним засобам. Це допомагає якнайточніше визначити та зрозуміти важливість наївної мистецької діяльності саме у цей час, та прохарактеризувати її вплив на подальший розвиток примітивного живопису у художньому просторі українських митців.

Розроблене архітектурно-художнє рішення музейного проекту, яке являє собою музейне приміщення, оснащене спеціальною технікою для відображення та захисту музейних експонатів, які розташовані у двох окремих залах, поділених на два блоки, кожному з яких відповідає своя тема. Експонати виставлені в закритих вітринах. Банери є особливим музейним обладнанням. Кожен зал має прямокутну форму, а також штучне та природне освітлення та якісне технічне обладнання, що складається з відеоапаратури та анімаційної графіки. Кольорова палітра приміщення, створює неповторну атмосферу, через яку можна відчутися особливий зв'язок людини з природою. А екскурсовод надає виставці українського колориту, завдяки вдягненій ним вишиванці.

Також підготовлено методичну екскурсію “Наївне мистецтво: особливості стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка”, що складається з двох тем та є внутрішньомузейною, оглядовою, навчальною й виступає як екскурсія-лекція. Тривалість екскурсії складає 45 хвилин, які розраховані на студентів-мистецтвознавців, істориків, культурологів та профільних музейних працівників.

Результати даного музейного проекту можуть бути задіяні при розбудові виставок, банерів та постійних стаціонарних музейних експозицій, присвячених дослідженій у цій роботі науковій тематиці. Таким чином науковий проект музейної виставки “Українське наївне мистецтво (кінець ХІХ – перша половина ХХ ст.)” став важливим кроком у формуванні свідомості, залучення громадськості до культурної спадщини українських народних примітивістів, як важливого аспекту історичної, мистецької та культурної спадщини України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Джерела

- 1) Білокур Катерина Василівна. URL: <http://surl.li/niuga> (дата звернення 21.09.2023).
- 2) Виставка творів Марії Приймаченко в Тбілісі. URL: <http://surl.li/gsynn> (дата звернення 21.09.2023).
- 3) Виставку Марії Примаченко відкриють у Львові. URL: <http://surl.li/gszaw> (дата звернення 21.09.2023).
- 4) Відкриття виставки «Атмосфера Катерини Білокур». URL: <http://surl.li/gszci> (дата звернення 21.09.2023).
- 5) Головченко Н. «І Білокур там Катерина свої картини малювала...». URL: <http://surl.li/njaxv> (дата звернення 21.09.2023).
- 6) Державний музей українського народного декоративного мистецтва УРСР : альбом. / авт.-упор. Н. Л. Россошинська. Київ : Мистецтво, 1983. 407 с.
- 7) “Диво-звірі Марії Приймаченко”: у художньому музеї відкрили виставку відомої художниці. URL: <http://surl.li/gszbn> (дата звернення 21.09.2023).
- 8) Дивовижний стиль Олеся Семерні, що сягає корінням народного малярства. URL: <http://surl.li/gsyzx> (дата звернення 21.09.2023).
- 9) Дорога до раю: Каталог робіт / під заг. ред. О. Афанасьєва, С. Дяченко. Херсон: Наддніпряночка; Тотем, 2005. 127 с.
- 10) Заїка А. Катерина Білокур: Художниця від бога із села Богданівки. URL: <http://surl.li/nitvr> (дата звернення 21.09.2023).
- 11) «Лемко Никифор»: повернення в Україну. URL: <http://surl.li/gsyzr> (дата звернення 21.09.2023).
- 12) Майстер-клас "Ілюстрації за творами Марії Примаченко". URL: <http://surl.li/niwkv> (дата звернення 21.09.2023).

13) Меморіальний музей-садиба Катерини Білокур. URL: <http://surl.li/niuif> (дата звернення 21.09.2023).

14) Muséed'Orsay. URL: <http://surl.li/fxzdc> (дата звернення 21.09.2023).

15) Museum of Modern Art (MoMA)). URL: <https://www.moma.org/> (дата звернення 21.09.2023).

16) Музею живопису. URL: <http://surl.li/gsyja> (дата звернення 21.09.2023).

17) Národní galerie Praha. URL: <https://www.ngprague.cz/> (дата звернення 21.09.2023).

18) Національний музей українського народного декоративного мистецтва. URL: <http://surl.li/gsyfa> (дата звернення 21.09.2023).

19) Національний центр народної культури “Музей Івана Гончара”. URL: <http://surl.li/gsyjq> (дата звернення 21.09.2023).

20) НИКИФОР (Дровняк, 1895–1968) Виставка творів з колекції Окружного музею у Новому Сончі (Польща). URL: <http://surl.li/gszev> (дата звернення 21.09.2023).

21) Niko Pirosmani Museum. URL: <http://surl.li/gsyrn> (дата звернення 21.09.2023).

22) Олесь Семерня. URL: <http://surl.li/niujt> (дата звернення 21.09.2023).

23) Поліна Райко: дорога до раю, що може зникнути. URL: <http://surl.li/niuju> (дата звернення 21.09.2023).

24) Пушкарьов А. На довгу згадку Андрію / Народне мистецтво. Київ : ПФ “Оранта”, 2008. №3. 4. 9 с.

25) Райко Палагея Андріївна. Віртуальний Проект "КРАЄЗНАВСТВО ТАВРІЇ". ХОУНБ ІМ. О. Гончара. URL: <http://surl.li/gifbh> (дата звернення 21.09.2023).

26) Степанок О. Експозиція «Квіткове розмаїття у творчості Катерини Білокур (1900-1961)». URL: <http://surl.li/njbpo> (дата звернення 21.09.2023).

27) У Києві відкрилася виставка квітів за мотивами картин Марії Примаченко. URL: <http://surl.li/niusa> (дата звернення 21.09.2023).

28) Уманцева Є. Я. Катерина Білокур (фотокнига). Київ : ТОВ "Спалах", 2001. 127 с.

29) Hrvatski muzej naivne umjetnosti. URL: <https://hmnu.hr/> (дата звернення 21.09.2023).

30) "Як намалювати картину у стилі Марії Приймаченко. Майстер-клас акрилом на папері". URL: <http://surl.li/nixij> (дата звернення 21.09.2023).

Література

31) Антонович. Д. Українське мистецтво (конспективний історичний нарис) / Прага-Берлін: Видавництво Нова Україна. 1923. 12 с.

32) Барановська Н. Експозиційна робота у діяльності музею / *Historicalandculturalstudies*. 2015. Vol. 2, Num. 1. С. 13-17.

33) Велика Л. П. Музейне експозиційне мистецтво: Многр. / Харківська державна академія культури. Харків: ХДАК, 2000. 160 с.

34) Вербицька П. В. Музейна комунікація в умовах викликів глобалізації / *Historical and Cultural Studies*. 2016. Volume 3. Number 1. Р. 21-24.

35) Гдаль Б. 10 маловідомих фактів із життя Катерини Білокур. URL: <http://surl.li/njaxd> (дата звернення 21.09.2023).

36) Гірник Г. Століття великої мисткині: 2009 – рік Марії Приймаченко / *Укр. Культура*. Київ : ПП “Видавництво Аврора Прінт”, 2008. № 12. С. 47-48.

37) Денисюк Ж. З. Музейна комунікація в умовах цифровізації / Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2021. № 3. С. 64–70.

38) Діячі науки і культури України: нариси життя та діяльності / за ред.: А. П. Коцура, Н. В. Терес; Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Книги-XXI, 2007. 464 с.

39) Дослідження музейної аудиторії. URL: <http://surl.li/gszjs> (дата звернення 21.09.2023).

40) Думасенко С., Полякова А. Поліна Райко як представник вітчизняного наївного мистецтва : наук. стаття. Херсон : Аркадія, 2014. №4. 18 с.

41) Енциклопедія Сучасної України : в 21 т. / за ред. І. Дзюби. Київ : Інститут енциклопед. досліджень НАН України, 2003. 871 с.

42) Зелінська Р. С., Хлонь М. А. Віконце у світ Катерини Білокур. Київ : Шкільна бібліотека [Україна]. 2014. № 11. С. 80-82.

43) Історія України. /авт.-упоряд. О. І. Путро. Ч. 3 : Від 1917 року до сьогодення : хрестоматія. Київ : Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. ДаКККіМ, 2005. С. 246-253.

44) Кара-Васильєва Т. Регрес і регенерація народного мистецтва України в умовах глобалізації. Сучасне українське декоративне мистецтво: збереження національної своєрідності в умовах глобалізації : монографія. Київ : і-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, 2019. 240 с.

45) Катеринина пісня. URL: <http://surl.li/njbit> (дата звернення 21.09.2023).

46) Комунікативний потенціал музею та засоби його реалізації: методична довідка / Національний музей історії України у Другій світовій війні. Меморіальний комплекс. 10 с.

47) Курдина. Ю. Музейні сувеніри як поліаспектне явище / HistoricalandCulturalStudies. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2020. С. 34–38.

48) Куценко С. Ю. Комунікація в музейних установах засобами веб-ресурсів / Гуржіївські історичні читання. 2014-2015. Вип. 8-9. С. 64-67.

49) Лабінський М. Г., Сидоренко В. Д. Художники України : енциклопед. довідник. Київ : Ін-т проблем сучас. мистецтва АМУ, 2006. 640 с.

50) Лобановський Б., Говдя П. / Українське мистецтво другої половини ХІХ-початку ХХ ст. / К.: Мистецтво, 1989. 206 с.

51) Манохіна Н. Ю. Дивовижний світ творчості Катерини Білокур. Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук.-попул. ст. Харків : Департамент культури і туризму, 2012. № 26. С. 4-7.

52) Музейна аудиторія та її вивчення. URL: <http://surl.li/gszhj> (дата звернення 21.09.2023).

53) Музейна комунікація. URL: <http://surl.li/gsvva> (дата звернення 21.09.2023).

54) Наївне мистецтво. URL: <http://surl.li/giern> (дата звернення 21.09.2023).

55) Найден О. Архітектонічні складові творів Катерини Білокур у світлі культурологічних розвідок. Українська художня культура в умовах інформаційного суспільства : монографія. Київ : ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, 2019. 476 с.

56) Найден О. Крос-культурні дослідження образних систем: орнаментально-фігуративний напрям і сигніфікаційні фактори в образотворчому фольклорі. Семантика катастрофи, есхатологічні і хтонічні реалії. Образні системи української художньої культури в

історичному та типологічному аспектах: театр, музика, образотворче мистецтво : кол. моногр. Київ : ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, 2019. 561 с.

57) Никифор Дровняк – наївний геній українського живопису. URL: <http://surl.li/gifjo> (дата звернення 21.09.2023).

58) Огороднійчук З. С. Чарівниця пензля - Катерина Білокур : [сценарій]. Київ : Шкільна бібліотека [Україна]. 2012. № 21/22. С. 104-108.

59) Онуфрієнко Г. С. Термін комунікація в поняттєвому вимірі й лінгвістичному контексті / Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2010. № 675. С. 154–160.

60) Орел. Л. Г. Незабутня Марія Приймаченко: науковий альманах. Київ : Пам'ятки України, 2020. №6. с. 2-7.

61) Основні форми і методи культурно-освітньої діяльності музею. URL: <http://surl.li/gtaba> (дата звернення 21.09.2023).

62) Передерій І. Г., Білан Н. В. Сучасна музейна комунікація в Україні та світі: стан і перспективи розвитку / Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2018. № 2. С. 72-79.

63) Поняття методу фокус-групи. URL: <http://surl.li/gszly> (дата звернення 21.09.2023).

64) Процедура проведення інтерв'ю. URL: <http://surl.li/gszlg> (дата звернення 21.09.2023).

65) Пугач Л. Ю. Соціально-комунікаційні складові комунікативної моделі / Молодий вчений. 2019. № 1. С. 150-156.

66) Різун В. В. Соціально комунікаційний підхід у науці та галузі соціальної інженерії (фрагмент статті). URL: <http://www.journlib.univ.kiev.ua> (дата звернення 21.09.2023).

67) Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: навч. посіб / К.: Знання. 2008. 428 с.

68) Семерня Олександр Федорович. URL: <http://surl.li/gieqw> (дата звернення 21.09.2023).

69) Сергій Кеда. Знайомтесь: художник Олесь Семерня із Вікіпедії – родом з Миколаївки, що на Бердянщині. URL: <http://surl.li/gierb> (дата звернення 21.09.2023).

70) Слово просвіти. Квітка чарівниці. URL: <http://surl.li/niumd> (дата звернення 21.09.2023).

71) Соціально – психологічні дослідження. URL: <http://surl.li/gsyux> (дата звернення 21.09.2023).

72) 100 найвідоміших українців / під заг. ред. Ю. Павленка. 3-тє вид., випр. й допов. Київ : Автограф: Кн. дім "Орфей", 2005. 636 с.

73) 100 найвідоміших шедеврів України / під заг. ред. М. Русяєвої. Київ: Автограф, 2004. 496 с.

74) Тітінюк Ю. О. Концепція режисерської діяльності у формуванні музейної експозиції / Вісімнадцяті сумцовські читання. Матеріали наукової конференції на тему «Музей як соціокультурний інститут в умовах інформаційного суспільства», Харків, 18 квітня 2012 р. / Харківський історичний музей. Харків: Майдан, 2012. С. 35-43.

75) Тітінюк Ю. О. Методика художнього формування сучасної музейної експозиції / Сімнадцяті сумцовські читання. Матеріали наукової конференції на тему «Комунікаційний підхід у музейній справі як відповідь на потреби соціуму», Харків, 18 квітня 2011 р. / Харківський історичний музей. Харків: Майдан, 2011. С. 19-29.

76) Український живопис: Марія Приймаченко. URL: <http://surl.li/niunm> (дата звернення 21.09.2023).

77) Український наїв та його послідовники. URL: <http://surl.li/gklcr> (дата звернення 21.09.2023).

78) Федорук О. К. Перетин знаку. У 3 кн. Кн. 1. Історія та теорія мистецтва. Постаті. Народна творчість : вибрані мистецькі статті; Акад. мистец. України, Ін-т проблем сучас. мистец. Київ : А+С, 2006. 260 с.

79) Фокус група як метод маркетингових досліджень. URL: <http://surl.li/gszmj> (дата звернення 21.09.2023).

80) Форми комунікації з музейною аудиторією. URL: <http://surl.li/gtaix> (дата звернення 21.09.2023).

81) Форми музейної комунікації. URL: <http://surl.li/gtasn> (дата звернення 21.09.2023).

82) Харченко О. Теоретичні аспекти культурно-освітньої роботи з відвідувачами різного віку: розвиток музейної психології у музеях художнього профілю / Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. 2020. № 3(1). С. 21-32.

83) Шаров І. Ф. 100 видатних імен України. Київ : Альтернативи, 1999. 503 с.

84) Шаров І. Ф, Толстоухов А. В. Художники України: 100 видатних імен. Київ : АртЕк, 2007. 480 с.

85) Шляхтіна Л. М. Основи музейної справи: теорія та практика: навч. посібник / Вищ. шк.. 2009. 183 с.

СПИСОК ОBOB'ЯЗKOBИХ ДОДАТКІВ

Додаток 1

Історична довідка

Наївне мистецтво – творчість переважно художників-самоуків, позбавлених професійної освіти, але стали важливою частиною загального художнього руху. Даний стиль остаточно закріпився у мистецтві у ХХ ст., із зростанням зацікавленості до постатей Анрі Руссо, Іваага Генераліча та Ніко Піросмані. Разом з ними українські наївні митці, такі як Катерина Білокур, Марія Приймаченко, Олесь Семерня, Поліна Райко, Никифор Дровняк прагнули створювати прекрасне, намагалися передати передати свої почуття всьому світу, і це їм вдалося.

Одним із найяскравіших прикладів наївного мистецтва є Олександр Федорович Семерня. Олександр, або як йогоще називають Олесь Семерня народився 2 серпня 1936 року в селі Миколаївка, Запорізької області. Виріс на Маріупольщині. Художник разом з родиною був висланий до містаДжезказган Карагандинської області в Казахстані. Закінчивши службу, він перебирається до міста Вознесенськ Миколаївської області, де одружується. Вражений красою навколишньої природи митець поринає у живопис.

Його наставником був миколаївський мистецтвознавець Валерій Васильович Малина, що вніс вагомий внесок у становлення Олесь Семерні як наївного митця. Художник вступив до творчого об'єднання “Прибужжя” і вже у 1970 році саме у цьому місці проходить перша персональна виставка Олесь Семерні.

Олесью Семерні приносять славу його численні виставки, на яких він представляв свої твори. Одним із значущих моментів його кар'єри є виставка в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії Академії наук, яка відбулася у 1982 році. Також популярність йому принесла Спілка письменників України у 1983 році. Інші виставки відбулися в

бібліотеці Київського медичного інституту та в інституті напівпровідників України (1983 та 1986 рр.), у галереї “Op” та в музеї народної архітектури та побуту УРСР (1988 р.). Але найвідомішою стала виставка, проведена в Київському Будинку профспілок у 1990 році.

Його рання творчість вирізняється дитячою химерністю форм та яскравістю. Протягом тривалого періоду проживу та пропрацював у Бельцях, що у Молдові, де де творив численні картини, переважно на гуцульську тематику. Репутація митця поступово зростає, його запрошують на різнобічні презентації. Особливо виділилась колективна презентація “Наші корені та джерела” (1992 р.).

Він заслужив звання “Майстер народної творчості” 1977 році, проте його творчість не сприймає навіть власна дружина, через що митець почина скитатися по світу, до поки не потрапляє у село Крива Пустощ, що на Миколаївщині, проте залишається там на непевний період часу.

З 1900-х років Олесь Семерня творить, співпрацює з видавництвами та створює ілюстрації до книг. В 1991 році, активно долучається до сторення журналу “Соняшник”, що зосереджений на дитячій аудиторії, допомагаючи видавництву “Молодь”, та ілюструє книги для видавництва “А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА”.

Влітку 1996 року Семерня взяв участь у першому Міжнародному арт-фестивалі, в столичному Українському домі. Одну із картин художника було відзначено найвищою нагородою – Гран-прі. У цей же час запросили на виставку до Гарвардського. Кількість витсавок поступово збільшується: виставка в Чернівецькому обласному художньому музеї (2007 р.), особиста – у Кишиневі (2009 та 2011 рр).

Придбавши собі будинок у Сокирянах на Буковині. Олесь Семерня остаточно повертається до України. Він власноруч розмальовує та оздоблює його. У цьому місті Олесь Семерня знаходить своє пристанище, де і помирає 6 липня 2012 року через онкологічне захворювання.

Не менш цікавими є життя та творчість Райко Палагеї Андріївни. Поліна Райко народилася 15 квітня 1928 року в Цюрупинську (сучасні Олешки) Херсонської області. У 22-річному віці мисткиня вступила в шлюб з Миколою Райком. Вони спільно жили завдяки власному господарству, заробляючи гроші під час сезонних робі у колгоспі, чи за наймом.

Свою художню пристрасть Поліна Райко відкрила після трагічних подій – смерті чоловіка та дітей. Творчий шлях розпочався в 69,5 років. Розписи у власному будинку складаються із автобіографії, її родичів, домашніх тварин, картини природи. Свій поклик до творчості вона вважала божим благословенням, що було даровано їй за всі за всі труднощі та скорботи, через які вона пройшла.

Художниця використовувала емаль ПФ – найдешевший вид фарби, який тільки можна було придбати, купуючи її на базарі, оскільки її пенсія, що складалась з 75 грн. була дріб'язком. Тому вона не могла собі дозволити більше витратити. Через це Поліна Райко підробляла у знайомих. За 4 роки вона повністю розфарбувала свій будинок і подвір'я. Художниця із радістю проводила екскурсії у будинку, і згодом її дім став місцем паломництва.

Публічною особистістю Поліну Райко зробила творча група Херсонського Центру молодіжних ініціатив “Тотем”, представники якої, у 2005 році опублікували каталог робіт художниці, під назвою “Дорога до раю”. Сьогодні будинок мискині належить канадській родині та охороняється Законом України “Про охорону культурної спадщини”. Померла Поліна Райко 15 січня 2004 року.

Значний вклад в історію українського мистецтва вніс Дровняк Епіфаній (Никифор). Митець народився 21 травня 1895 року в місті Криниця на Лемківщині, де його прозвали Криницьким. Вихованням маленького митця займалась глухоніма мати-одиначка, що утримувала

свого сина, завдяки тимчасовій роботі у пансіонатах. Хлопчик мав проблему зі слухом та мовленням, через спадковість по материнській лінії.

Мистецькі здібності Никифора Дровняка були розпізнані українським художником Романом Туриним, який став першим колекціонером творінь із акварелі Никифора. Митець завітав до міста Криниці на початку 1930-х років, де вперше побачив художні праці Дровняка, які Роман Турин віправив у галерею Леон Марсель, що знаходиться у Парижі. Його роботи були високо оцінені.

Також творчість Никифора Криницького зацікавила польського художника Єжи Вольфа. У 1947-му році художник був примусово виселений з етнічних земель на території у північно-західній Польщі та на територію УРСР. Художника чотири рази висилали до Щецина, але він завжди, подолавши пішки сотні кілометрів, повертався додому.

Бувши самотнім і бідним, праці митця майже не купувались. Найбільш ранні роботи художника, які дійшли до наших часів написані до 1920 року. Перша персональна виставка на рідній землі була проведена в 1949 році, а після цього і наступні закордонні виставки у Парижі, Льєжі, Амстердамі та Брюссель. Вони побували і за океаном – США, Бразилія.

Завдяки свої “переносній майстерні” митець малював прямо на вулиці. Никифор Криницький в основному створював свої твори завдяки акварелі, але були й інші матеріали - гуаш та крейда. Олівцеві малюнки були зроблені під кінець його життя. Вони так і залишились чорно-білими замальовками, які не змогли стати різнокольоровими.

У 1960-х роках Мар'ян Влосінський надавав допомогу та підтримку Некифору Дровняку, який страждав на сухоти. Проте через запізніле лікування стан здоров'я художника не ставав кращим, а його хвороба прожовжувала розвиватись. Таким чином, 10 жовтня 1968 року життя митця обірвалось.

Серед успішних митців виділилась Оксентіївна Марія Приймаченко, яка народилася 12 січня 1909 року в селі Болотня, що на Києві. Батько художниці, Авксентій Григорович, був теслярем та різьбярем по дереву, займався бондарством. Мати, Параска Василівна, була славилась своєю вишивкою, а її бабуся займалась розписом та фарбуванням писанок. Так Марія успадкувала від них жагу до створення прекрасного. Дитинство Марії Приймаченко було складним – дівчинка хворіла поліомієлітом, що обмежив її рухові можливості. Основними заняттями у той час для неї були вишивання та шиття.

У 1935 році, Марію Приймаченко помітила відома київська художниця Тетяна Флеру, під час пошуку робіт для виставки народного мистецтва. Завдяки її підтримці, у наступному році художницю було запрошено до експериментальних майстерень при Київському державному музеї, де вона навчалася і працювала.

На I Республіканській виставці народної творчості, у 1936 році, картинам Приймаченко виділили окремий зал. Виставка стала відомою у Москві, Ленінграді та Варшаві. За участь мисткиня була нагороджена дипломом першого ступеня. Її роботи з'являються у таких містах як Софія, Варшава, Прага та Монреаль. У 1937 році твори Приймаченко експонувались в Парижі. Майстриня здобуває всесвітню популярність.

На міжнародній паризькій виставці 1937 року, Марії Приймаченко було вручено золоту медаль. Також у 1966 році, мисткиня отримала Державну премію УРСР ім. Т. Г. Шевченка. У 1970 році їй було надано звання заслуженого діяча мистецтв УРСР, а у 1988 році присвоїно звання народного художника України.

Під час навчання Марія зустріла свого майбутнього чоловіка, який приїхав на екскурсію до Лаври, пізніше у них народився син Федір. Василь Маринчук пішов на фронт, та нажаль не зміг повернутися. Син та його діти теж стали народними художниками.

Марія Приймаченко ілюструвала книжки для дітей: "Ой коники-сиваші" (1968 рік), "Товче баба мак", "Журавель" (обидві 1970 року), "Чорногуз приймає душ" (1971 року). Під кінець життя її дитячий недуг все сильніше дава знати про себе – художниця була прикована до ліжка. Померла українська народна майстриня 18 серпня 1997 року.

Джерелами натхнення Марії Оксентіївни слугували настінні хатні розписи, орнаментальна та пісенна українська спадщина. Для свої робіт використовувала ватман, акварель, гуаш та фабричні пензлі. Основними персонажами її картин були птахи, а саме павичі, лелеки та голуби. Цікавими є римовані, казкові та міфологічні підписи художниці, зроблені до свої картин. Не менш важливу роль грали у її працях квіти.

Поняття “наївне мистецтво” часто асоціюється з постаттю Білокур Катерини Василівни. Відома майстриня народилася 25 листопада (7 грудня) 1900 року в селі Богданівка, на Київщині. Василь Йосипович Білокур, батько майстрині, був селянином. У родині було двоє братів – Григорій та Павло.

Марія Приймаченко намагалася вступити до Миргородського художньо-керамічного технікуму у 1923 чи 1924 році та до Київського театрального технікуму у 1928 році, але безуспішно, адже дівчина не мала документа про закінчення семирічки. Пізніше дівчина приєдналась до драмгуртка, який був створений родиною Калитів, які були вчителями. Батьки Білокур дали згоду на те, щоб дівчина брала участь у виставах, тільки якщо її хобі не буде проблемою для щоденних господарських справ. З 24 по 26 років Катерина Білокур в основному грала ролі “молодиць”.

Її зацікавленість до мистецтва виникла завдяки різноманітним книгам та сільському вчителю Івану Калиті. Її творчих шлях був раннім, проте батьківська заборона малювати змусила дівчину творити потайки, використовуючи полотно та вугілля. Окрім цього, вона створювала

різноманітні прикраси для драмгуртка. У 1934 році, восени, Білокур наважується на відчайдушний вчинок – намагається втопитись в річці Чумак. Але дана подія погано вплинула на її здоров'я, і вона застуджує ноги. Після цього, батько художниці дозволив займатися їй улюбленою справою.

Все життя вона поралась по господарству та творила. Після смерті батьків художниця почала тяжко хворіти. Змучена болями, вона потрапляє до лікарні, де їй роблять операцію, однак у день операції вона помирає. Її не стало 10 червня 1961 року.

Якось весною, у 1940 році, майтриня почула по радіо пісню “Чи я в лузі не калина була”, виконану Оксаною Петрусенко. Після чого вона надіслала співачці лист, додавши до нього свій малюнок, зображений на аркуші учнівського зошита. Майстриня зобразила кетяги червоної калини, які дуже вразили співачку. Цей лист став візитною карткою Катерини Білокур.

Білокур самотужки змогла навчитися виготовляти пензлі із котячого хвоста й фарби. Основними матеріалами були буряк, морква, цибуля, калина й різні види трав. Згодом їй подарували олійні фарби, а олівцем та аквареллю рідко малювала. У 1934 році Білокур остаточно вирішує стати художником.

До Богданівки приїздить Володимир Хитько – завідувач художньо-методичної ради обласного будинку народної творчості, після доручення відшукати сільську художницю із Богданівки. Вражений її роботами, він показує її своєму колегові Матвію Донцову. У 1940 році відбулася персональна виставка 11 картин Катерини Білокур у Полтавському будинку народної творчості. Джерелом натхнення для неї були казки, легенди й народне мистецтво. Також, черпала енергію з образотворчого мистецтва, літератури та просто листуючись з київськими письменникам й

художниками. Але природа, а саме квіти стали сенсом її життя, основним джерелом натхнення.

До 1939 року її ім'я ще не набуло слави. Визнання до художниці прийшло, коли їй було за сорок. Починала свій творчий шлях з портретів близьких родичів. У другій половині 1930-х та 1940-х років вона освоїла техніку живопису. Саме у цей час, поєднуючи творчу роботу, вона виступала на сцені драмгуртка та керувала ним. Кінець 40-х років та початок 50-х років – найбільш видатні періоди у її творчості.

Бідність все життя супроводжувала майстриню, тому у неї не вистачало фарб, але вона не переставала займатися творчістю. Малювала передусім квіти, також зображувала пейзажі і портрети. Особливе місце у її працях відведено графічним творам. Під кінець життя мисткиня проявила інтерес до акварельної техніки.

У 1940 році організували виставку картин мисткині у Полтаві, а у 1941 році – в Києві. У 1944 році у Богданівку навідався Василь Нагай, директор Державного музею українського народного декоративного мистецтва, для організації виставки та закупівлі картин художниці. Василь Нагай став першим дослідником творчості Білокур, він постачав їй необхідні матеріали для творчості.

Полтавський обласний та Київський центральний будинок народної творчості відкрили світові її великий талант. 1954 року на Міжнародній виставці в Парижі демонструвалися її картини. Там українську майстриню примітив сам Пікассо. У 1951 році в Москві на Другій декаді української літератури та мистецтва експонувалися твори художниці. Її картини також регулярно експонувалися на виставках у Полтаві, Києві та Москві.

Дуже часто у своїх роботах Білокур об'єднувала воедино квіти різних пір року, комбінувала квіти з фруктами, овочами. У творчості майстрині багато робіт із зображенням яблук, помідорів, кавунів, цибулі,

винограду, моркви, часнику, слив, груш, буряків. Але хліб, зерно, колос, виноград, троянди, півонії були її “фаворитами”.

Багато картин народної художниці мають авторський напис: “Малювала з натури Катерина Білокур”. Дім майстрині став відомим українським музеєм. За своє видатне мистецтво, у 1949 році її прийняли до Спілки художників України. У 1951 році їй було присуджено орден “Знак пошани”, а у 1956 році – звання народного художника України.

Отже, наївний стиль серед інших мистецьких напрямків відзначається своєю простотою форм, яскравими кольорами та дитячою наївністю в образах. Це мистецтво виходить за рамки традиційних норм та вражає своєю вираженістю вираження художніх ідей.

Наївний живопис є важливим стилем в мистецтві через свою здатність до вираження емоцій, простоти та близькості до народної традиції. Він дозволяє митцям створювати роботи, які легко сприймаються глядачами, будь-якого віку та рівня художньої освіти. Він переносить у світ мистецтва безпосередніх вражень та відчуттів, природної гармонії, що робить його важливим компонентом культурно-мистецького простору.

Додаток 2

Соціологічне дослідження (анкета і загальний аналіз потенційної музейної аудиторії)

Під час розробки програми введення проекту “УКРАЇНСЬКЕ НАЇВНЕ МИСТЕЦТВО (КІНЕЦЬ ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.)”, було проведено соціологічне опитування, в ході якого було виявлено постійну групи для співпраці. Для його реалізації першого етапу було проведено анкетування серед 27 респондентів (широке коло відвідувачів Національного музей українського народного декоративного мистецтва). Анкета велючає в себе 14 запитань, які мають варіанти закритих, напівзакритих та відкритих відповідей.

1. Ваша стать:

- чоловіча (9)

- жіноча (18)

2. Ваш вік:

- до 18 років (6)

- 18-24 років (13)

- 25-34 років (4)

- 35-50 років (2)

- від 50 років (2)

3. Ваш фах:

- школяр (6)

- студент (13)

- працюю (8)

- пенсіонер (0)

4. Як часто ви відвідуєте музеї?

- Один раз на місяць (2)

- Раз на півроку (4)

- Раз на рік (11)

- Інше (10)

5. Якого профілю музей ви б хотіли відвідати?

- Художнього (16)

- Історичного (7)

- Літературного (3)

- Інше (1)

6. З якої метою вивідвідуєте музей?

- Культурний відпочинок (14)

- З метою освіти (8)

- Туризм (4)

- Інше (1)

7. Що вам не подобається у музеї?

- Нудні екскурсії (15)

- Не актуальні виставки (4)

- Експозиції, які не змінюються (7)

- Інше (1)

8. Що вам подобається у музеї?

- Інтерактиви (8)

- Інноваційні технології (11)

- Науково-педагогічна діяльність (6)

- Інше (2)

9. Які форми комунікації вам були б цікаві у музеї?

- Нетрадиційні (свята, майстер-класи, кіновечори) (20)

- Традиційні (екскурсії, лекції, семінари) (3)

- Інше (4)

10. Яким чином ви отримуєте інформацію про конкретний музейний заклад?

- Сайти (4)

- ЗМІ (1)

- Соціальні мережі (20)
- Інше (2)

Персональні запитання

11. Яка тема в музеї художнього профілю вас найбільше цікавить?

- Західноєвропейський живопис (11)
- Живопис періоду модерну (9)
- Примітивний живопис (5)
- Інше (2)

12. Яка з перерахованих персоналій у вас асоціюється з наївним мистецтвом?

- Катерина Білокур (7)
- Марія Приймаченко (10)
- Едвард Мунк (9)
- Інше (1)

13. Звідки ви дізналися про існування подібного напрямку у мистецтві?

- Від друзів (9)
- З наукової літератури (12)
- З науково-популярних передач (2)
- Інше (4)

14. Чи проявляєте ви інтерес до художньої діяльності?

- Так (11)
- Ні (2)
- Іноді проявляю інтерес (14)

Таким чином, проаналізувавши відповіді респондентів було виділено групу з 10 респондентів (серед яких 7 жінок і 3 чоловіків віком від 18 до 24 років), які найчастіше відвідують музеї і виявили найбільшу зацікавленість у темі. Саме з них було сформовано фокус-групу.

Додаток 3

Сценарій по презентації екскурсій фокус-групі

6 респондентам (2 чоловіки і 4 жінки віком від 18 до 24 років), які були обрані, після проведення опитування для визначення їх зацікавленості у темі, було запропоновано ряд екскурсій.

Сценарій роботи фокус-групи з презентацією екскурсії на базі виставки “УКРАЇНСЬКЕ НАЇВНЕ МИСТЕЦТВО (КІНЕЦЬ ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.)”.

Модератор: Доброго дня, шановні респонденти! Сьогодні ми зустрілися для того, щоб обрати екскурсії, які будуть проведені на базі нашої нової виставки. Нагадаю, з вами Режевська Надія Миколаївна, виставка “Українське наївне мистецтво (кінець ХІХ – перша половина ХХ ст.)” *Національного музею українського народного декоративного мистецтва*. Тож давайте почнемо.

Респондент 1: Доброго дня, Надія Миколаївна, дуже рада Вас знову бачити.

Респондент 2: Дякую за запрошення.

Модератор: Рада Вас всіх вітати, ще раз. Сьогодні я хотіла обговорити з вами, як майбутніми відвідувачами, ряд екскурсій до нашої виставки, які би ми хотіли впровадити у комунікації музею українського народного декоративного мистецтва. Зараз я роздам Вам список екскурсій, щоб Ви могли з ними ознайомитися.

№	Назва	Вид	Тип	Цільове призначення	За жанром	Аудиторія
1	Наївне мистецтво:	Внутрішня	Оглядова	Навчальна	Екскурсія-лекція	Студенти-мистецтвознавці,

	особливо сті стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка					історики, культуроло ги профільні музейні працівники
2	Звіриний стиль Марії Приймач енко	Зовнішн я	Оглядова	Загальноос вітня	Екскурсі я- спектакл ь	Широке коло відвідувачі в
3	Синтез українськ ого та європейс ького наївного мистецтв а	Внутрі шня	Тематична	Навчальна	Екскурсі я- семінар	Студенти, мистецтвоз навці
4	Українсь кий наїв як специфіч ний напря м мистецтв	Компле ксна	Спеціальна	Методична	Показова екскурсі я	Профільні музейні працівники , студенти, мистецтвоз навці, історики,

	а					культуро- лого- ги
5	Специфік а художньо ї техніки наївного мистецтв а України	Внутрі шня	Вузькотема тична	Навчальна	Екскурсі я- демонст рація	Широке коло відвідувачі в

Респондент 1: Ми з радістю допоможемо!

Модератор: Отже, розпочнемо ми з того, що я назву вам декілька екскурсій і ми разом виберемо, які Вам будуть найцікавіші. Зараз я видам вам таблички із можливими майбутніми екскурсіями, вони будуть нам в нагоді. Перша з екскурсій “Наївне мистецтво: особливості стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка” буде проводитись у приміщенні виставки для самих музейних працівників та студентів історичних та мистецьких спеціальностей, тобто буде “Екскурсією-лекцією”. В ній буде йти мова про трьох митців українського наївного стилю, їх творчий доробок та розбір їх творчих стилів,

Респондент 3: Тобто, ця екскурсія характеризує саме мистецтво цих художників?

Модератор: Так, все вірно.

Респондент 3: Серед них, мені відома тільки постать Никифора Дровняка. Цікаво буде почути від екскурсовода про інші персоналії цього мистецького стилю.

Модератор: Частіше всього люди знають тільки ім'я Катерини Білокур та Марії Приймаченко, бо вони є одними із найвідоміших постатей українського наївного мистецтва.

Респондент 3: Так, мені відомі ці художниці, але я не вдавався в подробиці їх живопису.

Модератор: Якщо є бажання дізнатися більше інформації, Ви можете обрати цю екскурсію.

Респондент 3: Дякую, я вже думаю над цим.

Модератор: Добре, наступна наша екскурсія “Звіриний стиль Марії Приймаченко” буде розрахована на широке коло відвідувачів, так звана “Екскурсія-спектакль”, яка розповість про особливий стиль Марії Приймаченко, який зробив її відомою не тільки серед своїх колег, але й виділив її постать у історії наївного мистецтва України. Також, окрім розповіді буде показано сценки за темою її творів, виконаних у цьому стилі, ми запросимо акторів та мистецтвознавців та багато інших. Спектакль буде наповнений різними образами, едака інтерпретація її творчості.

Респондент 4: Це щось новеньке, ще не бачила таких екскурсій, думаю, що буде доволі цікаво.

Модератор: Так, будемо намагатися зробити так, щоб Ви надовго запам’ятали цю екскурсію. Давайте перейдемо далі, третя екскурсія “Синтез українського та європейського наївного мистецтва” розповість та покаже відвідувачам взаємозв’язок примітивного мистецтва у різних територія нашого світу, виділить її особливості та елементи, які різнять їх між собою. Це буде “Екскурсія-семінар”, розрахована на студентів-мистецтвознавців.

Респондент 1: Я думаю, якщо вона розрахована більше на студентів саме мистецького профілю, вона буде не дуже цікавою іншим відвідувачам.

Модератор: Важко сказати, все залежить від людини.

Респондент 5: Мені наприклад сподобалась ця екскурсія, хоча я за спеціальністю медик, і не цікавлюсь мистецтвом взагалі.

Модератор: Останні дві екскурсії пов'язані саме із українським наївним живописом як з вагомою частиною культурної та художньої спадщини України. А зараз я хочу провести для Вас міні-конкурс, у вигляді питальника. Вам буде представлено декілька варіантів відповідей, з яких ви виберете ту, яку будете вважати правильною. Якщо відповідь буде вірною, ви отримаєте 1 бал, і у кінці міні-кокурсу, той, хто набере більшу кількість балів отримає безкоштовний квиток на нашу виставку!

Респондент 2: Приз, за який варто поборотися.

Респондент 3: Я зроблю все, що у мої силах, і нехай переможе сильніший!

Модератор: Отож, зараз я вам надам список питань. На все про в е у Вас 10-15 хвилин. Бажаю успіхів!

Респондент 6: Дякуємо!

1. Що із цього не належить до декоративного-прикладного мистецтва?	А) Витинанка Б) Флористика В) Рибальство Г) Декоративний розпис
2. У якій країні зародилось наївне мистецтво?	А) Франція Б) Італія В) США Г) Іспанія
3. У якому виді мистецтва прийнято шукати коріння наїву?	А) Писанкарство Б) Вишиванка В) Мозаїка Г) Іконопис
4. Яка із цих рис характеризує примітивне мистецтво?	А) Звернення до дитячої творчості Б) Наслідування інших митців В) Наявність лінійної перспективи

	Г) Підкреслено геометричні форми
5. Який із цих митців не є представником наївного мистецтва?	А) Анрі Руссо Б) Рафаель Санті В) Серафіна Луї Г) Ніко Піросмані
6. Яка із цих художниць підкорила свою творчістю Пікассо?	А) Катерина Білокур Б) Марія Приймаченко В) Поліна Райко Г) Фріда Кало
7. На яку із цих авангардистських течій не вплинув примітивізм?	А) Сюрреалізм Б) Експресіонізм В) Футуризм Г) Фовізм

Респондент 4: Поїхали! О, перше питання так легке.

Респондент 2: Думаю, це точно “Рибальство”.

Модератор: Мені подобається Ваш настрій. Якщо не будете впевнені у якійсь відповіді, тоді обирайте ту, яку думали обрати першою. Частіше за все, це вірна відповідь. Це вам невеличка порада.

Респондент 2: Добре. Дякуємо!

Респонденти 10 хвилин відповідають на запитання.

Респондент 6: Все, Надія Миколаївна, ми закінчили, тримайте наші відповіді.

Модератор: Так, добре. Зараз я все перевірю.

Респондент 3: Сподіваюсь, усе буде правильно.

Модератор: Отож. Білет на виставку отримує...

Респондент 1: Ох, як я не люблю інтригу.

Модератор: Респондент 3. Він правильно відповів на всі запитання, отримавши 7 балів.

Респондент 6: Вітаю!

Респондент 3: Дякую! Я дуже радий отримати цей квиток.

Модератор: Вітаю переможця із виграшем. А також хочу надати маленькі призи іншим учасникам.

Респондент 5: Нам також?

Модератор: Так, кожному по ручці із нашої музейної крамниці.

Респондент 5: Така нагорода мені теж подобається. Це логотип музею?

Модератор: Так.

Респондент 2: Дякуємо! А чи можете ви назвати правильні відповіді?

Модератор: Так, звісно. Щойно хотіла про це сказати. Правильні відповіді такі: **1 – В; 2 – А; 3– Г; 4 – А; 5 – Б; 6 – А; 7 – В.**

Респондент 1: Мені не вистачило 1 балу, щоб отримати приз, але все одно було цікаво. Я змогла дізнатися щось нове.

Модератор: Дякую за ваш відгук. Мені дуже приємно.

Респондент 5: Я думав, мені не вистачить часу, але я встигла на все відповісти, ще і ручку отримала.

Модератор: Рада. Що Вам сподобалось. А зараз давайте повернемося до екскурсій.

Респондент 4: Вибачте що перериваю, а зараз ми обираємо яка з екскурсій нам більше сподобалась, так?

Модератор: Так, звісно. Ви обираєте яка з екскурсій привернула Вашу увагу і яку б Ви хотіли відвідати в першу чергу.

Респондент 4: Добре, дякую.

Модератор: На чому я зупинилась? А, так, четверта екскурсія “Український наїв як специфічний напрям мистецтва” є “Показовою екскурсією” для музейних працівників, студентів історичних та

культурно-мистецтвих спеціальностей, яка представить Вам повну узагальнену характеристику наївного мистецтва, його класифікацію та історію розвитку, специфіку зберігання, експонування предметів цього стилю. І остання екскурсія “Специфіка художньої техніки наївного мистецтва України”, зорієнтована на широке коло відвідувачів. Ця “Екскурсія-демонстрація” розкриває поняття українського наївного мистецтва та його творчих елементів, технік виконання робіт, завдяки чому можна краще зрозуміти їх творчу манеру, зміст творів та специфіку художньої діяльності. Ось це всі екскурсії, про які я хотіла Вам розповісти. Можливо у Вас є які-небудь пропозиції?

Респондент 3: Мені все подобається. Важко вибрати.

Респондент 1: Мені подобається більше перша екскурсія.

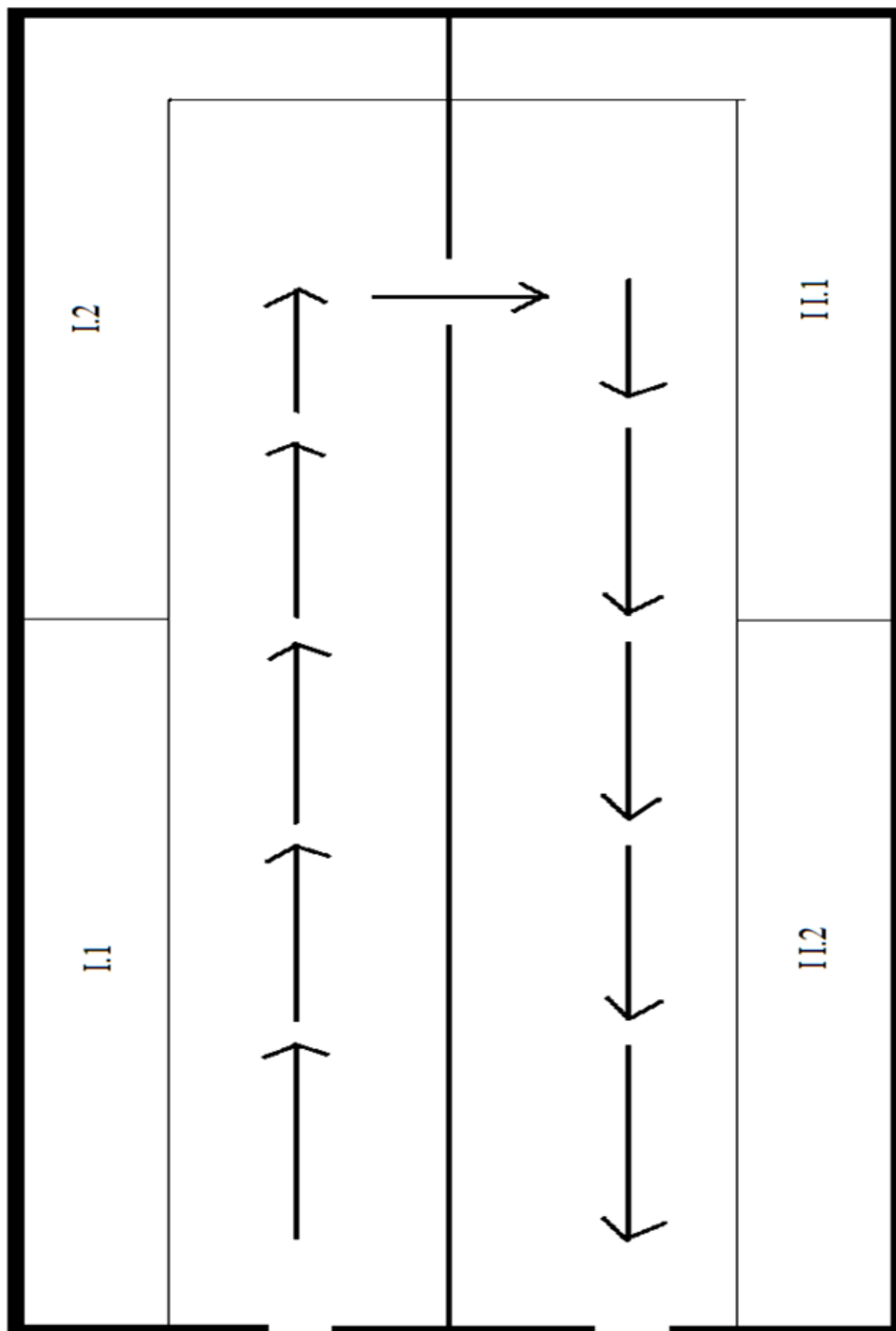
Респондент 6: А мені та, що про Приймаченко.

Модератор: Добре. Дякую за відповіді. На цьому, я думаю, ми закінчимо нашу зустріч. Дякую за участь у конкурсі та за допомогу у виборі екскурсії. Буду рада вас бачити на останній презентації, а саме на презентації музейних свят. Усім гарного настрою, та до зустрічі!

Респонденти: Дякуємо, до побачення!

Отже, проаналізувавши матеріали, які запропонували респонденти. Більшістю голосів було обрано найкращою екскурсією – “Наївне мистецтво: особливості стилю О. Семерні, П. Райко та Н. Дровняка” (проголосувало за – 4, проти – 2), найменш цікавою виявилась екскурсія – “Український наїв як специфічний напрям мистецтва” (за проголосувало – 6 , проти – 0). Таким чином, було обрано тему екскурсії, яка стала важливим складником нашого проекту, та була творчо інтерпретована музейними засобами у виставці під назвою

Додаток 4
Топографія виставки
План

Додаток 5

Запрошення на виставку

Не пропусти цю подію!

ВИСТАВКА “УКРАЇНСЬКЕ НАЇВНЕ МИСТЕЦТВО (КІНЕЦЬ ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.)”.

Творчість К. Білокур, М. Приймаченко, П. Райко,
О. Семерні та Н. Дровняка

1 травня 2023 р. - 1 липня 2023 р.

Національного музей українського народного декоративного мистецтва:

<https://www.mundm.kiev.ua/>

Купуй квитки на сайті музею

Додаток 6

Квиток на музейне свято

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО-ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

**КВИТОК НА ПОКАЗ
КОСТЮМІВ У СТИЛІ МОДЕРН**

2023 РОКУ

17 ТРАВНЯ 2023 РОКУ • 10:00-13:00
Будемо раді Вас бачити!

ПОКАЗ КОСТЮМІВ У СТИЛІ
МОДЕРН З ЕЛЕМЕНТАМИ
ХУДОЖНЬКОГО МІСТЕЦТВА
У СТИЛІ НАВІДНОГО
УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

НА 1 ПЕРСОНУ

БІЛЕТ № 7

Додаток 7

Шопер

Додаток 8

Браслет

ДОДАТКИ

Додаток 1. Історична довідка.....	27
Додаток 2. Соціологічне дослідження (анкета і загальний аналіз потенційної музейної аудиторії).....	36
Додаток 3. Сценарій по презентації екскурсій фокус-групі.....	39
Додаток 4. Топографія виставки. План	47
Додаток 5. Запрошення на виставку “Українське наївне мистецтво (кінець XIX – перша половина XX ст.)”.....	48
Додаток 6. Квиток на музейне свято “Показ костюмів у стилі модерн з елементами художніх витворів у стилі наївного українського мистецтва”.....	49
Додаток 7. Шопер.....	50
Додаток 8. Браслет.....	51